

РЕЦЕНЗИЯ

от

проф. д-р **ПЕНКО МИНКОВ ШОТЕКОВ**, д.м.н.,
Клиника по Нервни болести
УМБАЛ “Св. Иван Рилски”, София

член на Научното жури

(Заповед № Р-109-232 от 02.06.2021 г. на Ректора на МУ – Варна)

по обявен в Държавен вестник, бр. 27 от 02.04.2021 г. от Медицински университет – Варна - конкурс за заемане на академична длъжност „Доцент“ в област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт; професионално направление 7.1. Медицина; специалност Нервни болести

Относно: кандидатурата на Д-р Детелина Стоилова Желязкова, д.м. в обявения от Медицински университет – Варна конкурс за заемане на академична длъжност „Доцент“

На обявеният конкурс се е явил един кандидат *Д-р Детелина Стоилова Желязкова, д.м.*, който изпълнява всички изисквания по обявения конкурс съгласно Правилника за приложение на ЗРАСРБ и

Правилника за развитие на Академичния състав на МУ – Варна, а именно:

1. Научна степен „Доктор по медицина” от 2013 г.;
2. Призната Специалност по нервни болести от 2002 г.;
3. Преподавателска дейност от 2002 г. последователно като асистент, старши асистент и главен асистент в Клиника по нервни болести на УМБАЛ „Александровска“, а от 2011 г. като главен асистент в Клиника по нервни болести на УМБАЛ „Св. Иван Рилски“, София;
4. Очертан профил на научната дейност в смисъла на шифър 03.01.19 Неврология, професионално направление 7.1. Медицина;
5. Достатъчен брой научни публикации:
  - 5.1. Дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен „Доктор“ (2012 г.);
  - 5.2. Една издадена самостоятелна монография (2019 г.);
  - 5.3. Общо 30 научни труда;
  - 5.4. 22 публикации в издания от Националния референтен списък и редактирани колективни трудове;
  - 5.5. Участие в 4 учебника по Неврология, от които един е на английски език;
  - 5.6. Общ Импакт фактор 5.0 от 6 публикации в научни издания, реферирани и индексирани в световни база данни;
  - 5.7. Приложен брой цитирания - 7.0 в международни списания, индексирани в световни бази данни (Scopus и Web of Knowledge);
6. В 33% от представените публикации д-р Детелина Стоилова Желязкова, д.м. се явява първи автор, а в 29% от тях – втори съавтор.

Тези данни изпълняват напълно наукометричните критерии, определени от Правилника за развитие на Академичния състав на Медицински университет – Варна и по този начин д-р Детелина Стоилова Желязкова, д.м. покрива изцяло изискванията за участие в обявения конкурс.

НАУЧНО – ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ И СВЪРЗАНИ С НЕЯ ПРИНОСИ

Представените научни материали показват широка ориентираност на кандидата в областта на неврологичните болести. Най-голяма част от научната продукция е в областта на автоимунните заболявания на ЦНС и в частност Мултиплената склероза - нейната имунопатология, клиника и терапия. Д-р Детелина Стоилова Желязкова, д.м. е утвърден специалист в областта на Мултиплената склероза. В това направление са дисертационният ѝ труд (*„Клинико-имунологични корелации при пациенти с Множествена склероза /профил на цитокини, хемокини и адхезионни молекули – повлияване от имуномодулиращата терапия с Interferon-β/“*), монографията *„Имунопатогенеза и терапия на мултиплената склероза“* и 12 от представените статии.

Разбира се, като широкопрофилен специалист - невролог тя има научни трудове, свързани и с други области на неврологията, като невроофтальмология, невроонкология, инфекциозни заболявания на нервната система и др.

Дисертационният труд на д-р Детелина Стоилова представлява мащабно клинико-имунологично изследване върху общо 227 пациента с

пристъпно-ремитентна Мултиплена склероза. Такова комплексно клинично - имунологично изследване върху голям контингент болни с МС се извършва за първи път в нашата страна. За първи път в България е проведено изследване на хемокини и адхезионни молекули в серум и ликвор при пациенти с Мултиплена склероза. Направен е сравнителен анализ на нивата на голяма група цитокини, хемокини и адхезионни молекули (общо 11 показателя) в серум и ликвор с оценка наличието на корелация между тяхната концентрация, активността на болестта и терапевтичния ефект на IFN- β . За първи път е изследвана серумната концентрация на CCL17 при пациенти с МС на терапия с IFN- β , като при болните на терапия с IFN- β се установява значимо по-ниска серумна концентрация на CCL17 спрямо групата без терапия. Оригинален принос представлява и сравнителното проучването на имунологичния профил на пациентите на терапия с IFN- β 1b спрямо IFN- β 1a, като не е установена значима разлика в изследваните имунологични маркери. Проведените имунологични изследвания потвърждават хипотезата за повлияване на профила на цитокини, хемокини и адхезионни молекули от имуномодулиращата терапия с IFN- β . В научно-приложен план Д-р Детелина Стоилова предлага изследване на sICAM-1 като биомаркер за оценка на терапевтичния отговор към IFN- β . Проучен е също така терапевтичният ефект на IFN- β при голям контингент пациенти с пристъпно-ремитентна МС в рамките на 2-годишен период след началото на терапията. Проведените клинични изследвания потвърждават благоприятния терапевтичен ефект на IFN- β по отношение на редукция на честотата на пристъпите и забавяне на прогресията в инвалидизацията. За първи път в България е проведен сравнителен

анализ на клиничната ефективност на IFN- β 1b спрямо IFN- β 1a SC при пациенти с пристъпно-ремитентна МС. При съпоставяне на резултатите за пациентите на IFN- β 1b и IFN- β 1a SC, значима разлика се установява единствено по показателя брой пациенти свободни от пристъпи (“relapse free status”) в края на 2-годишния период на проследяване.

Монографията на д-р Детелина Стоилова, д.м. „Имунопатогенеза и терапия на мултиплената склероза“ е добре структуриран и задълбочен научен труд в областта на МС, написан от специалист с продължителен опит в областта на диагностиката и лечението на болестта. За първи път в България под формата на монография са систематизирани и обобщени имунопатогенезата и имунотерапията на МС, с оригинален собствен анализ на връзката между тях. Направен е анализ на съвременните познания в областта на имунопатогенезата на МС, като са представени най-важните клетъчни популации и продуцираните от тях възпалителни медиатори, както и различните имунни процеси, въздействието върху които определя терапевтичния ефект на имуномодулиращите медикаменти. Монографията включва и интересна дискусия за модерните терапевтични стратегии при пристъпно-ремитентна МС, със собствен критичен анализ на терапевтичните алгоритми (ескалираща или индукционна стратегия, ранна високоефективна имуномодифицираща терапия), пречупен през богатия практически опит на автора. Комплексното представяне на всички имуномодулиращи медикаменти с техния механизъм на действие, терапевтична ефикасност, начин на приложение и нежелани лекарствени реакции, превръща монографията на Д-р Детелина Стоилова в първото цялостно практическо ръководство за терапия на МС за специалисти невролози в България.

Научен интерес представляват и редица изследвания и анализи в областта на мултиплената склероза, обект на други научни публикации на Д-р Детелина Стоилова: изследване на когнитивния статус на пациентите с пристъпно-ремитентна МС по отношение на работна памет, езекутивен контрол и внимание; проучване на нивата на антифосфолипидни антитела (anticardiolipin, anti-beta-2-glycoprotein-I и anti-annexin V) при пациенти с пристъпно-ремитентна МС спрямо пациенти със Системен лупус еритематодес; разработване на алгоритъм за неврорехабилитация при пациенти с МС, включващ физиотерапия, криотерапия, ерготерапия, импулсно магнитно поле, електростимулации и обучение в ежедневни дейности. С приложен принос са публикациите, свързани с диференциалната диагноза на МС и по-конкретно с Тропическата спастична парапареза и Прогресивната мултифокална енцефалопатия.

В заключение може да се обобщи, че със своята научна, но също така и клинична дейност д-р Детелина Стоилова Желязкова, д.м. се явява един от най-опитните специалисти у нас в областта на имунологията, клиниката и терапията на МС.

Друго направление, в което д-р Детелина Стоилова има научни интереси е невроофтальмологията, където тя има професионална квалификация. Научните изследвания в тази област включват проучване в колектив на методът на компютърна периметрия за ранна диагностика на мозъчни неоплазми. Изследван е голям контингент пациенти: 73-ма болни с хиазмални и 29 - с ретрохиазмални тумори, като проведеното проучване установява висока чувствителност на метода за ранна детекция на мозъчни неоплазми. Също в колектив участва в най-

машабното за страната изследване и проследяване на невроофтальмологичната симптоматика при орбитални мозъчни тумори. Анализът включва общо 246 пациента с различни пространство-заемащи процеси в областта на орбитата, всеки от тях опериран и хистологично верифициран. Проучването е публикувано в Neuro-ophthalmology.

Д-р Детелина Стоилова, д.м. съвместно с колективи участва в изследвания на някои редки неврологични заболявания, като: рядък случай на спинален малигнен меланом, изявен клинично с двустранен папиледем; Миастения гравис с дисеминирани дерматофитни псевдомицетоми; тромбоза на дурални синуси; полихондрит и др. Две от статите са публикувани в реномирани международни списания.

УЧЕБНО - ПРЕПОДАВАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ

Преподавателският стаж на Д-р Детелина Стоилова Желязкова, д.м. датира от 2002 г, когато с конкурс е назначена за асистент към Клиниката по нервни болести на УМБАЛ „Александровска“. Последователно е преминала през степените старши и главен асистент. През 2011 г. е назначена за главен асистент в Клиника по Нервни болести на УМБАЛ „Св. Иван Рилски“, където понастоящем преподава и работи. Учебно-преподавателската дейност на Д-р Детелина Стоилова, д.м. - 130 часа годишно за последните пет години, отговаря на изискванията на Правилника за развитие на Академичния състав на Медицински университет – Варна.

Тя има участие в колектив в създаването на няколко Учебника по неврология:

- Учебник по неврология, APCO, София, 2001
- Неврология, APCO, София, 2004
- Неврология, APCO, София, 2010
- Neurology, ARSO, Sofia, 2015 (издание на английски език).

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Въз основа на направения преглед и анализ на научната и преподавателска дейност на кандидата имам пълно основание да предложа на Научното жури избирането на Д-р Детелина Стоилова Желязкова, д.м. на академична длъжност „Доцент“ в професионално направление „Медицина“ по научна специалност „Нервни болести“.

Нейните наукометрични данни изцяло отговарят на критериите за длъжността, съгласно изискванията на Закона и Правилника за развитие на Академичния състав в Медицински университет – Варна.

Основанията ми за това са следните:

1. Д-р Детелина Стоилова Желязкова, д.м. има 20 годишен стаж като преподавател и специалист-невролог в Университетските болници „Александровска“ и „Св. Иван Рилски“, София;

2. Тя е преминала през всички академични длъжности от асистент до главен асистент;

3. Научната продукция на Д-р Детелина Стоилова Желязкова, д.м. отговаря на всички критерии, които изисква Закона и Правилника за развитие на Академичния състав в Медицински университет – Варна. Тя включва дисертационен труд за ОНС „доктор“, монография и статии,

публикувани в чуждестранни и български списания с необходимия импакт фактор и цитирания;

4. Д-р Детелина Стоилова Желязкова, д.м. е участвала в написването на няколко подглави в: „Учебник по неврология“ 2001, две издания на „Неврология“ (2004 и 2010) и “Neurology” (2015);

5. Д-р Детелина Стоилова Желязкова, д.м. е утвърден специалист - невролог в областта на Мултиплената склероза. Тя ръководи Специализирания център за изследване и лечение на МС към УМБАЛ „Св. Иван Рилски“.

На основание на всичко това, уверено давам *своята положителна рецензия* и предлагам на членовете на уважаемото Научно жури да гласуват положително за присъждането на *Д-р Детелина Стоилова Желязкова, д.м.* на академичната длъжност „Доцент“ в професионално направление „Медицина“ по научна специалност „*Нервни болести*“.

17.07.2021 г.

РЕЦЕНЗЕНТ:

(Проф. д-р П. Шотеков, д.м.н.)